

Nærings- og fiskeridepartementet
postmottak@nfd.dep.no
Klikk her for postnummer og sted

Vår dato 15.08.2015
Deres dato
Vår referanse
Deres referanse

Innspill til Regjeringens bioøkonomistrategi

NHO Mat og Drikke er en interesse- og arbeidsgiverorganisasjon, og er resultatet av en nylig gjennomført fusjon mellom NHO Mat og Landbruk og NHO Mat og Drikke. NHO Mat og Drikke har ca. 1400 medlemsbedrifter innen mat, drikke og bionæringer, og som sammen Sjømat Norge omfatter en matindustri i Norge. Matindustrien er konkurranseutsatt og i kontinuerlig omstilling. Det investeres fortløpende for å styrke konkurransekraften, redusere ressursbruk, utnytte råvarene best mulig - for en trygg og sunn mat med minst mulig miljø- og klimabelastning.

Klimaendringene er blant vår tids største utfordringer, og en ambisiøs nasjonal klimapolitikk med en langsiktig omstilling til et lavutslippssamfunn er nødvendig. I et lavutslippssamfunn vil utnyttelsen av fornybare biologiske ressurser, der karbonet følger et kretsløp, bli langt viktigere. Bioøkonomi, som er verdiskaping basert på biomasse fra jord, skog og hav, vil derfor få en betydelig større plass i fremtidens næringsliv. Biomassen fra hav, skog og jord kan videreføres til mat, fiber, energi og som erstatning for en rekke fossilt baserte produkter.

Oljesektoren vil være viktig for vår vekst og velstand i lang tid fremover. Bioøkonomi handler ikke om å spå når oljen tar slutt – men om å møte et fremvoksende behov for supplerende varer teknologier på vei mot lavutslippssamfunnet. Samtidig vil petroleumsnæringen og kompetansen Norge der har være et fundament å bygge nye næringer på.

Norge har bedre forutsetninger enn de fleste for å lykkes med bioøkonomi. Vi har de finansielle ressursene, vi har gode kunnskaps- og kompetansemiljøer og vi har et stort potensial i et globalt perspektiv for økt produksjon og foredling av biomasse, særlig innenfor det marine.

En nasjonal industrivekst basert på biologiske råvarer og prosessindustri vil videreutvikle Norge som en stor aktør innen den framvoksende bioøkonomien. Dette krever en strategisk tenkning på nasjonalt nivå, som inkluderer FoU knyttet til å finne de beste løsningene, optimal ressursbruk, integrasjon og samarbeid mellom ulike bransjer og aktører. En realisering av dette kan bidra til bioøkonomien blir et av de viktigste sektorene for framtidens næringsliv og industriutvikling i Norge.

Forutsetninger for å lykkes.

For å lykkes med en omstilling av næringsliv og forbruk vil det være viktig å stimulere både etterspørsel og tilbudet av varer og tjenester som kan være en del av en bioøkonomi. Myndighetene kan ta en nøkkelrolle ved å stimulere etterspørselen, jf. det man har gjort for elbiler, og derigjennom skape et marked. Fordelen med dette er at man favner bredt, og skaper et marked av en viss størrelse, som gir mulighet for skala fordeler og ytterligere konkurransekraft i

produksjonen/tilbudssiden. På denne måten gjør man det bærekraftige valget til det mest lønnsomme valget. For øvrig en premiss som bør gjøres generelt. Forutsigbarhet rundt den type endringer er vesentlig for å utløse investeringer. Tilsvarende kan myndigheten bidra med støtte til bedrifter og prosjekter, da det er betydelig kommersiell risiko spesielt i umodne markeder.

I utformingen av virkemidler vil det være særlig viktig å finne den riktige balansen mellom tiltak som på den ene siden bidrar til å skape varer, og tjenester(tilbudssiden) og tiltak/stimuli som bidrar til en etterspørsel av denne type varer. Tilsvarende vil det være viktig med den konkrete utformingen av ulike ordninger. For eksempel er det naturlig å tenke at stimulans til sektorovergripende prosjekter bør ha prioritet. Det kan også være behov for å vurdere nye virkemidler og nye samarbeidsformer mellom offentlig og privat sektor.

Vi må ha en kartlegging av de samlede bioressursene, en analyse av både hvilket nivå det er optimalt å høste biomassen på og hvilken biomasse som egner seg best til de ulike sluttproduktene. Dernest krever fremveksten av norsk bioøkonomi en riktigere verdsetting av bioressursene, og gjennom det gode investeringsvilkår. Bærekraft og ressurseffektivitet tilsier at naturens tjenester verdsettes og inkluderes i regnskapet.

Vi trenger en sammenhengende, stabil og effektiv politikk – der teknologiutvikling, arbeidsplasser og verdiskaping sees i sammenheng med den globale klimapolitikken. Statlige investeringer i forskning, innovasjon og samferdsel blir da avgjørende for at et høykostland som Norge skal lykkes med videre verdiskaping og styrket konkurranseevne.

Det er trolig i havrommet at det største potensialet for økt biomasseproduksjon ligger. Samtidig kan økt samarbeid og integrasjon mellom blå og grønn sektor være en nøkkelfaktor for å lykkes med å ta ut potensialet i både havrommet og på landjorda. Dette noe av bakgrunnen for at NHO Mat og Drikke, som organiserer den landbaserte matindustrien, sammen med Sjømat Norge har fått ansvar for å koordinere arbeidet med "Næringslivets strategi for fremveksten av en nasjonal bioøkonomi" i NHO. Selv om strategien har størst relevans for medlemmer i de to matforeningene vil arbeidet også involvere andre store landsforeninger i NHO fellesskapet. Arbeidet starter opp september og skal ferdigstilles innen utgangen av 2015. Stimulans til samarbeid på tvers mener vi også må bli en viktig føring for utviklingen Regjeringens strategiarbeid. Vi ønsker dialog og samarbeid rundt utformingen av en strategi og virkemidler, og vil komme med ytterligere innspill til Regjeringens strategiarbeid når vi har kommet videre i vårt arbeid.

For å lykkes med en satsing på økt biomasseproduksjon, kan nærhet og kjennskap til teknologi og mulighetsrommet for prosessering være en fordel. Tilsvarende kan det være viktig for å lykkes med foredling og prosessering av biomasse, at man har nærhet og kjennskap til sluttbrukermarkedene. Med andre ord kan det være strategisk viktig å ha et verdikjedeperspektiv på satsingen.

Vi må være tidlig ute, og vi må bygge på den kompetansen vi allerede har. Om vi skal bruke vårt kompetansefortrinn til å være best, først, da trenger vi koordinert innsats fra flere hold. Vi har dynamiske klynger som både samarbeider og konkurrerer. Dette må vi også få til innen bioøkonomi, ikke minst ved økt teknologioverføring mellom næringer.

Det er derfor både god næringspolitikk, og god miljøpolitikk å satse på utvikling der vi er gode – enten det er i marine næringsklynger eller i kompaniskap mellom fornybar kraftprodusenter, energiintensiv materialteknologi, og verdensledende kompetansemiljøer.

Et lavutslippssamfunn vil gi nye muligheter for økonomisk vekst og økt sysselsetting, og hvor det nå er viktig at norsk næringsliv posisjonerer seg, for å kunne gripe mulighetene. Et velfungerende

samspill mellom myndigheter, næringsliv og forskningsmiljøene er avgjørende for å lykkes med dette. Det vil være behov for et bredt spekter av virkemidler, som skal stimulere til rask etablering av ny næringsvirksomhet og innovasjon og forskning for et fremtidsrettet biobasert næringsliv i Norge.

Gaute Lenvik
Konstituert administrerende direktør
NHO Mat og Drikke